

FÖRENINGEN ÖSTERMALM

Stockholm den 12 juni 2017

Stockholms Stadsbyggnadskontor
Registrator
Box 8314
104 20 Stockholm

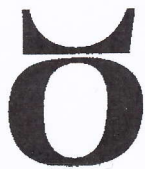
Yttrande över förslag till detaljplan för del av kv. Sperlingens Backe, Dnr 2014-00404

Kvarteret Sperlingens Backe är ett av innerstadens största kvarter. Det är ett välbevarat kvarter med många karakteristiska värden för Stockholm och stadens stadsbild. Det är ett spännande och innehållsrikt kvarter med en intressant historia. Här finns, och har funnits, en mängd skiftande verksamheter som satt sin prägel på kvarteret, skildrats i litteraturen och är ihågkomna av många. Kvarteret innehåller byggnader av skiftande karaktär från flera epoker. Det är därför en provkarta på årsringar i Stockholms bebyggelsehistoria. Kvarterets byggnader och deras fasader är avgörande för klassiska gatuvyer från flera håll. Det kulturhistoriska värdet är mycket högt. Nästan hela kvarteret är grönmärkat enligt stadsmuseets klassificering, dvs. har särskilt stora värden. Två hus är blåmärkade, dvs. de har byggnadsminnesklass. Två hus är gulmärkade, dvs. de har stor betydelse för stadsbilden. Ett hus är byggt under de senaste decennierna och saknar markering.

I planförslaget föreslås rivningar i en skala som närmar sig femtio- och sextiotalets totalsaneringar. Det finns dock en viktig skillnad. Femtio- och sextiotalets rivningar skedde på politiskt initiativ och grundades på en dröm om den moderna effektiva staden. Nu, femtio år senare, ser vi rivningar initierade inte av politisk vilja utan av kommersiella intressen. Politikens roll reduceras till att bekräfta dessa och lotsa projektet genom beslutsprocessen.

Planförslaget omfattar nästan hela kvarteret. Undantagna är hörnhusen vid Sturegatan/Humlegårdsgatan och Humlegårdsgatan/Grev Turegatan samt Franska Reformerta Kyrkan på Humlegårdsgatan, som har andra fastighetsägare än de som tagit initiativet till omvandlingen. I planförslaget föreslås rivning av samtliga hus inne i kvarteret, förutom Sturebadet, som är byggnadsminne, och f. d. Freys Hyrverk, som är betecknat som känsligt i den kulturhistoriska känslighetsanalys som utförts för kvarteret. I programförslaget föreslogs rivning även av Freys. Genom att överglasningen av f. d. Privatgatan nu föreslås tas bort återskapas gatan med Freys i fonden. Detta är en förändring som Föreningen Östermalm ser positivt på.

Av husen med fasader mot gatorna bevaras endast de som är byggda före den modernistiska perioden ungefär fram till 1910, medan de gårdshus som tillhör dessa rivs. Av de modernare gathusen sparas hörnhuset Birger Jarlsgatan/Grev Turegatan från 1930-talet, där tunnelbanenedgången är i dag. Övriga modernare gathus föreslås rivas. Det gäller ett hus vid Humlegårdsgatan från 1980-talet och Ostermans bilhall vid Grev Turegatan från 1930-talet. Huset vid Humlegårdsgatan är ett exempel på postmodern arkitektur i ett centralt läge och det enda från senare tid i kvarteret. Ostermans bilsalong vid Grev Turegatan är ett intressant exempel på arkitektur från den mest optimistiska motorismens era och har sin egen unika karaktär.

FÖRENINGEN ÖSTERMALM

Nuvarande Sturegallerian, som är väl anpassad till den befintliga bebyggelsen och som uppskattas av många stockholmare, försvinner i sin nuvarande skepnad och ersätts av en ny i två plan inom den nya bebyggelsen, med helt nya sträckningar av galleriagatorna, koppling till T-banan och ny T-baneuppgång närmare Stureplan. Vad detta kommer att innebära för befintliga verksamheter är svårt att veta, men en gissning är att flera av de nuvarande verksamheterna kan få svårt att överleva. Ett exempel är Hedengrens bokhandel, en av Stockholms viktigaste kulturinstitutioner.

Resultatet blir att i princip allt inne i kvarteret nybyggs, medan de klassiska fasaderna runt kvarteret sparas som en kuliss runt en ny stor galleria med kontor ovanpå. Inget blir kvar av nuvarande Sturegallerian.

Det stockholmska taklandskapet och stadens karakteristiska silhuett har under senare år förändrats av påbyggnader på befintliga hus. Det har oftast varit mediokert och arkitektoniskt ointressant trots att läget borde kräva en omsorgsfull utformning. Påbyggnader har i många fall tillåtit trivialisera en klassisk stadsbild. Programförslaget innebar mycket stora ingrepp i kvarteret och stor påverkan på Stockholms stadsbild. Det nu remitterade samrådsförslaget är betydligt mer återhållsamt. Föreningen Östermalm anser att när det gäller påverkan på stadens silhuett och taklandskap är förslaget numera acceptabelt. Här har man lyssnat på opinionen, vilket naturligtvis är bra.

Föreningen är däremot fortfarande tveksam till de föreslagna rivningarna av gathusen mot Humlegårdsgatan och Grev Turegatan, eftersom de är de enda exemplen inom kvarteret från två viktiga stadsbyggnadsepoker som då skulle förlora representation inom ett kvarter som nu har bebyggelse från de flesta epoker och därmed tydligt visar Stockholms årsringar. Detta skulle då gå förlorat.

Det finns positiva inslag. Det är bra att Ostermans Marmorhallar föreslås återupprättas. Men det är bara delen närmast Birger Jarlsgatan som återupplivas och blir T-baneuppgång. De inre delarna av Marmorhallarna föreslås däremot rivas. Att ändra T-baneuppgången så att den mynnar närmare Stureplan kan ha fördelar. Men om priset är omfattande påbyggnader och förstörelse av stora kulturhistoriska värden är det alltför högt.

Planförslaget visar tydligt var initiativet idag ligger i stadsbyggandet. Förändringar sker inte utifrån vad som kan bedömas vara positivt för stadsbilden och till glädje och nytta för stockholmarna, utan utifrån vilken ekonomisk vinning som kan förväntas tillfalla fastighetsägarna. Här handlar det om inget annat än att skapa attraktiva säljtor och kontor i exklusiva lägen. För detta offras betydande kulturhistoriska och andra värden i ett av innerstadens mest karakteristiska och legendariska kvarter. Detta är något Föreningen Östermalm bestämt motsätter sig.

Marianne Rietz, ordförande

Mats Pemer, styrelseledamot